

Bezuinigingen en de **energiemarkt**

Het effect van de nationale bezuinigingsplannen op de
afzonderlijke huishoudens

Drs. Maurice de Hond (www.peil.nl)

Mei 2010

Peil.nl

View/Ture bv
Van Nijenrodeweg 897
1081 BH Amsterdam

Inleiding

Vorig jaar mei verscheen er een rapport over de energiemarkt na de liberalisatie met de titel "94% betaalt teveel." Vastgesteld werd dat 94% van de huishoudens niet bij de goedkoopste leverancier zat in relatie tot hun specifieke energieverbruik. En sinds de liberalisatie was 23% van de huishoudens wel eens van leverancier gewisseld. Sinds mei vorig jaar zijn de energieprijzen over de gehele linie gedaald.

Het doel van het onderzoek van dit jaar was tweeledig. Enerzijds het vaststellen wat verschillende groepen gebruikers vandaag de dag betalen voor hun energie en welke besparingen zij kunnen realiseren. Anderzijds het vaststellen welke invloed de ingrijpende bezuinigingsplannen hebben op de bestedingsbeslissingen van huishoudens in het algemeen én op beslissingen rondom energieleveranciers in het bijzonder.

Het vorig rapport (mei 2009, aangepast in juli 2009) maakt integraal deel uit van het huidige rapport. Het grootste deel van de bevindingen geldt nog steeds.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse Energie Maatschappij.

De prijzen in de energiemarkt

Op basis van de variabele tarieven van verschillende energieleveranciers per 3 mei 2010 is een berekening gemaakt van het bedrag¹ dat men voor energie betaalt. Hierbij is een verdeling gemaakt in verschillende verbruiksgroepen, te weten: laag, gemiddeld en hoog verbruik. In onderstaande tabel zijn de leveranciers opgenomen die een marktaandeel hebben van tenminste 2%.

Overzicht te betalen bedrag op jaarbasis - tarieven¹ op 3 mei 2010

	Variabel tarief					
	Hoog gebruik (20% der huishoudens gebruikt meer)		Gemiddeld gebruik		Laag gebruik (20% der huishoudens gebruikt minder)	
Verbruik E in kWh	4500		3500		1950	
Verbruik G in m3	2200		1700		1050	
-	-	<i>verschil met goedkoopste</i>	-	<i>verschil met goedkoopste</i>	-	<i>verschil met goedkoopste</i>
Nederlandse Energie Maatschappij	€ 1.627	€ 0	€ 1.213	€ 0	€ 629	€ 46
Eon	€ 1.674	€ 48	€ 1.223	€ 10	€ 584	€ 0
Greenchoice	€ 1.756	€ 129	€ 1.287	€ 74	€ 624	€ 40
Dong	€ 1.757	€ 131	€ 1.288	€ 74	€ 623	€ 39
Electrabel	€ 1.758	€ 132	€ 1.289	€ 76	€ 624	€ 41
Eneco	€ 1.798	€ 171	€ 1.319	€ 105	€ 642	€ 58
Essent	€ 1.806	€ 180	€ 1.326	€ 113	€ 646	€ 62
Nuon	€ 1.809	€ 182	€ 1.329	€ 116	€ 650	€ 67
Delta	€ 1.847	€ 220	€ 1.359	€ 145	€ 668	€ 85
Energie:Direct	€ 1.825	€ 198	€ 1.366	€ 152	€ 713	€ 130
Oxxio	€ 1.888	€ 261	€ 1.388	€ 175	€ 684	€ 100

¹ Kosten voor energieverbruik inclusief BTW, energiebelasting en heffingskorting. Kosten voor de netbeheerder zijn niet meegenomen in de berekening. Er wordt vergeleken op basis van groene stroom en grijs gas tegen variabele tarieven. De vergelijking is gebaseerd op de tarieven voor nieuwe klanten zoals gepubliceerd op de websites van de verschillende aanbieders op 3-5-2010. Tijdelijke actietarieven en actiekortingen zijn buiten beschouwing gelaten.

Uit de tabel blijkt, net als vorig jaar, dat er per verbruikerscategorie forse verschillen zijn tussen de duurste en de goedkoopste leverancier. Tussen de duurste en goedkoopste leverancier zien we verschillen die oplopen tot 15% . Dat is procentueel weinig afwijkend ten opzichte van de cijfers van vorig jaar (zowel voor als na de prijsverlagingen per 1 juli 2009). De drie aanbieders met veruit het grootste marktaandeel (Nuon, Eneco en Essent) blijken in de drie verbruikscategorieën steeds 10 a 12% duurder te zijn dan de goedkoopste leverancier. Bij de gemiddelde gebruiker is dat ongeveer 110 euro per jaar. Bij huishoudens die relatief veel energie gebruiken kunnen de besparingen de 200 euro per jaar ruim overschrijden.

Bezuinigingen

Sinds op 1 april jl. de 20 ambtelijke adviescommissies met hun bezuinigingsplannen kwamen en kort daarna de verschillende politieke partijen hun verkiezingsprogramma bekend maakten, is er in de samenleving een breed besef dat er ingrijpende bezuinigingen op stapel staan. Hoewel de exacte invulling ervan nog niet duidelijk is, zal het ook gevolgen hebben voor de portemonnee van heel veel burgers.

De vraag is op welke manier dit zwaard van Damocles invloed heeft op het uitgavenpatroon van huishoudens. Anticipeert men al op wat er gaat komen en zo ja, op welke manier?

Om deze vragen te beantwoorden, is begin mei 2010 een serie vragen gesteld aan meer dan 3000 respondenten, die tezamen een representatieve steekproef vormen van de Nederlandse bevolking van 18 jaar of ouder.

Uit de cijfers in tabel hiernaast blijkt dat 81% van de huishoudens zich veel of enige zorgen maakt over de eigen financiële situatie.

67% geeft aan na te gaan op welke punten men zelf zou kunnen bezuinigen.

		Allen
Na de verkiezingen zal er fors bezuinigd gaan worden. Maakt u zich zorgen over de gevolgen van deze bezuinigingen voor uw eigen financiële situatie?	Ja, veel	38%
	Ja, enige zorgen	43%
	Nee	15%
	Weet niet/Geen mening	4%
Totaal		100%
		Allen
Bent u nagegaan of aan het nagaan waarop u zelf kunt bezuinigen?	Ja	67%
	Nee	32%
	Weet niet/Geen mening	1%
Totaal		100%

Aan de ondervraagden werden 5 sectoren voorgelegd, waarbij er sprake is van steeds terugkerende uitgaven. Er werd vastgesteld of men actief bezig was om de goedkoopste leverancier te vinden. De supermarkt is door 61% genoemd. Op de vierde plaats staat de energiemarkt.

Om deze resultaten meer reliëf te geven zijn de antwoorden ook afgezet naar de leverancier waar men op dit moment energie afneemt. Bij het onderdeel “energie” zien we grote verschillen. Van de klanten van de Nederlandse Energie Maatschappij (NLEnergie), stelt 73% dat ze bewust bezig is of was met het vinden van de goedkoopste leverancier. Bij de klanten van Nuon, Essent en Eneco zien we scores tussen de 29% en 38%.

Bewust bezig (geweest) om te zien of men de goedkoopste leverancier heeft op het vlak van:	Allen	Energieleverancier							
		Nuon	Essent	Eneco	Oxxio	NLEnergie	Green choice	Delta	Anderen
Supermarkt	61%	64%	63%	62%	58%	65%	57%	69%	64%
Benzine	52%	52%	55%	51%	52%	56%	48%	46%	66%
Mobiele telefoon	43%	41%	40%	49%	49%	55%	34%	29%	47%
Energie	40%	29%	38%	34%	66%	73%	55%	20%	70%
Internet	35%	32%	37%	32%	47%	48%	44%	13%	45%

Bij de overige sectoren zien we minder grote verschillen. Dit leidt tot de conclusie dat het niet zo is dat als je bewust bezig bent in een bepaalde sector, zoals energie, je ook automatisch actief bent in andere sectoren waar je (aanzienlijk) kan bezuinigen door van leverancier te wisselen.

In het verlengde van de bovenstaande tabel ligt de onderstaande tabel. Er is per sector gevraagd in hoeverre men ervan overtuigd is dat men nu de goedkoopste leverancier heeft. En dan valt op dat zelfs bij de meest genoemde sector (“supermarkt”) dit percentage nog maar 33% is.

In de sector “energie” is maar 18% ervan overtuigd dat men de goedkoopste leverancier heeft. Daar zien we wel een heel groot verschil tussen de klanten van de Nederlandse Energie Maatschappij (NLEnergie) en van de andere aanbieders. Twee derde deel van de klanten van NLEnergie is er zeker van dat ze de goedkoopste leverancier heeft. Bij Nuon, Essent en Eneco is dat rond de 10%.

Maar ook hier zien we het opvallende gegeven dat iemand die bij de Nederlandse Energie Maatschappij (NLEnergie) zit en er doorgaans zeker van is dat men bij de goedkoopste zit, dat zij dit voor de andere 4 sectoren niet of in veel mindere mate denkt. Men zou eigenlijk verwachten dat een dergelijk patroon om bij de goedkoopste aanbieder in de energiesector te zitten ook aanwezig zou zijn in andere sectoren waar er sprake is van forse jaarkosten. Wellicht hangt dit samen met het feit dat in de andere vier sectoren geen van de aanbieders zich zo nadrukkelijk als de goedkoopste afficheert als de Nederlandse Energie Maatschappij.

	Allen	Energieleverancier								
		Nuon	Essent	Eneco	Oxxio	NLEnergie	Green choice	Delta	Anderen	
Bij welke van deze leveranciers bent u ervan overtuigd dat u nu de goedkoopste leverancier heeft?	Supermarkt	33%	36%	39%	34%	32%	34%	20%	37%	30%
	Benzine	30%	29%	34%	29%	30%	37%	32%	54%	36%
	Mobiele telefoon	24%	24%	28%	27%	17%	27%	24%	32%	16%
	Internet	19%	17%	20%	23%	13%	26%	13%	11%	18%
	Energie	18%	8%	11%	10%	27%	66%	44%	4%	45%
	Geen van deze	30%	31%	29%	33%	25%	14%	26%	17%	27%
Totaal	154%	145%	160%	156%	144%	203%	158%	155%	171%	

De bevindingen van dit jaar lijken sterk op die van vorig jaar. In een markt waar sprake is van een product dat bij iedere leverancier vrijwel identiek is (in ieder geval de energie zelf, want die is altijd hetzelfde, ook als men van energieleverancier wisselt), is er geen massale toeloop naar de goedkoopste leverancier. Zelfs niet als er sprake is van een prijsverschil van 10% met de leveranciers met de grootste marktaandeelen.

Blijkbaar zijn er ook andere barrières om over te stappen. Het onderzoek uit mei 2009 wees uit dat die bestaan uit één of meer van de volgende drie belangrijke componenten:

- Men is zich niet bewust van het prijsverschil of men gelooft het prijsverschil niet. Dat komt mede door een verschijnsel dat we ook in de mobiele telefonie markt kennen: vergelijkingen zijn vaak moeilijk te maken omdat er zoveel varianten in het aanbod zijn. Mensen beseffen amper wat voor abonnement zij zelf hebben en wat ze betalen. Vaak realiseert men zich niet tot nauwelijks waar men eigenlijk voor betaalt.
- Men denkt dat het overstappen problematisch is en dat het veel tijd vergt (76%). Men kiest dan voor de veilige weg en blijft zitten waar men zit. Uit onderzoek onder degenen die de afgelopen twee jaar wel zijn overgestapt geeft 94% aan geen problemen ondervonden te hebben.
- Men denkt dat men bij de overstap naar een andere energieleverancier ook fysiek iets anders krijgt, bijvoorbeeld een nieuwe meter, of andere kabels en leidingen.

Tot slot

Aan de hand van de onderzoeksgegevens van 2009 en 2010 is te bepalen hoeveel geld er in totaal in Nederland bezuinigd zou kunnen worden indien iedereen zou overstappen naar de goedkoopste energieleverancier. In het rapport van juli 2009 is berekend, op basis van de prijzen die toen golden, dat de huishoudens gemiddeld ongeveer € 1400 euro per jaar aan energie uitgaven. Het gemiddelde bezuinigingspercentage was 11.7%, hetgeen resulteerde in een gemiddeld bezuinigingsbedrag van €164. In relatie tot het totaal aantal huishoudens (7.31 miljoen) waren de bezuinigingsmogelijkheden van alle huishoudens te samen circa 1.2 miljard euro. Sinds vorig jaar zijn de energieprijzen gemiddeld met circa 5% gedaald. Het gemiddelde bezuinigingsbedrag per huishouden is met circa 10% gedaald en het aantal huishoudens is met ruim 1% gestegen. Per saldo leidt dit tot een bezuinigingsmogelijkheid van in totaal circa 1.050 miljard euro.

Het is duidelijk dat de energiemarkt in beweging is en ook dat de druk die er vanuit de bezuinigingsronden zal uitgaan op de burgers de volatiliteit in de energiemarkt verder zal toenemen (zoals ook al is gebleken in de mobiele telefonie markt). Hoewel er altijd een categorie klanten zal zijn die zonder zich te oriënteren blijft zitten bij de leveranciers waar ze altijd al zaten, zal de groep die gaat shoppen en gefundeerd besluit om over te stappen (of juist bij een leverancier te blijven) in de komende jaren verder toenemen. Dat zou moeten betekenen dat uiteindelijk een (niet gering) deel van de totale bezuinigingsmogelijkheid zal worden gerealiseerd.